

Sygn. akt I ACa 1912/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lipca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Lidia Sularzycka

Sędziowie: SA Marzanna Góral

SO del. Magdalena Sajur-Kordula (spr.)

Protokolant: ref. staż. Michał Strzelczyk

po rozpoznaniu w dniu 7 lipca 2015 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa Banku (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W.

przeciwko J. K. i T. P. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego T. P. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 7 sierpnia 2014 r., sygn. akt XVI GC 633/13

1. oddala apelację;

2. zasądza od T. P. (1) na rzecz Banku (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem kosztów procesu w drugiej instancji.

Sygn. akt I ACa 1912/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 7 sierpnia 2014r., w sprawie z powództwa Banku (...) S.A. w W. przeciwko J. K. i T. P. (1) o zapłatę, Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od pozwanych solidarnie kwotę 118.891,31 zł wraz z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu, oddalił powództwo w pozostałej części.

Sąd Okręgowy oparł swe rozstrzygnięcie na podstawie następujących ustaleń i rozważań prawnych:

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 8 listopada 2012 roku wydanym w sprawie o sygnaturze akt XXVI GNc 485/12 Sąd Okręgowy w Warszawie XXVI Wydział Gospodarczy zasądził od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w J. na rzecz Banku (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 102.150,38 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości 4-krotności stopy odsetek kredytu lombardowego NBP (tj. 25%) od dnia 8 października 2012 roku oraz kwotę 1.354 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Nakaz ten został zaopatrzony w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 28 stycznia 2013 roku.

Stwierdzona ww. nakazem zapłaty wierzytelność Banku (...) wynikała z umowy kompleksowej pakietu harmonium (...) Start z dnia 5 kwietnia 2006 roku. Na podstawie aneksu do przedmiotowej umowy spółka (...) uzyskała limit debetowy na rachunku bankowym w kwocie 50.000 zł. Limit ten został przekroczony przez spółkę w styczniu 2008 roku. Ostatnie zasilenie rachunku bankowego (...) sp. z o.o. nastąpiło 18 grudnia 2007r. W ramach prowadzonego na podstawie ww. tytułu wykonawczego postępowania egzekucyjnego Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy - Woli w W. nie zdołał ustalić majątku spółki (...), która nie prowadziła działalności pod adresem podanym przez wierzyciela. Uchwałą nr (...) Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w J., które odbyło się w dniu 27 lutego 2008 roku, odwołano T. P. (2) ze stanowiska prezesa zarządu spółki. Uchwałą nr(...) z kolei na stanowisko prezesa zarządu spółki powołano J. K., co nie zostało ujawnione w rejestrze przedsiębiorców KRS.

T. P. (2) - w związku z zawarciem w dniu 19 września 2009 roku związku małżeńskiego - zmienił nazwisko na P..

Postanowieniem z dnia 28 grudnia 2011 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy w W. umorzył postępowanie egzekucyjne prowadzone z wniosku (...) of A. Międzynarodowy Sąd Arbitrażowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą we W. przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w J. wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji z uwagi na fakt, że dłużnik od 4 lat nie prowadził działalności pod adresem wskazanym przez wierzyciela (w J.), nie pozostawił ruchomości podlegających zajęciu, nie udało się ustalić innego ewentualnego miejsca prowadzenia działalności. Bezskuteczne okazały się zajęcia ewentualnych wierzytelności spółki (...) wobec ich braku, a ponadto dłużna spółka nie widniała w (...) jako właściciel pojazdów mechanicznych.

Sąd Rejonowy w Ż. - wyrokiem z dnia 14 czerwca 2010 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt II K 1044/08 - skazał T. P. (2) na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 100 stawek dziennych grzywny po 10 zł z warunkowym zawieszeniem wykonania kary na okres próby 3 lat za przestępstwo określone w art. 286 § 1 k.k. Wobec powyższego postanowieniem z dnia 3 października 2013 roku referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy w Warszawie dokonał wykreślenia wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym T. P. (2) jako członka zarządu spółki (...).

Sąd I instancji uznał, że powództwo co do zasady zasługiwało na uwzględnienie. Podstawą prawną roszczenia był przepis art. 299 § 1 k.s.h. statuujący solidarną odpowiedzialność członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością za zobowiązania spółki, jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna. Wierzyciel dochodzący roszczenia na podstawie tego przepisu musi wykazać jedynie dwie okoliczności, tj. istnienie zobowiązania spółki i bezskuteczność egzekucji wobec spółki. Konieczność wykazania okoliczności wyłączających odpowiedzialność wymienionych w § 2 art. 299 k.s.h. obciąża zaś pozwanego członka zarządu spółki.

Zdaniem Sądu Okręgowego istnienie zobowiązania spółki (...) wobec Banku (...) nie budziło wątpliwości, gdyż zostało potwierdzone tytułem wykonawczym: nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 6 listopada 2012 roku wydanym przez Sąd Okręgowy w Warszawie XXVI Wydział Gospodarczy w sprawie o sygnaturze akt XXVI GNc 485/12, opatrzonym klauzulą wykonalności.

Sąd nie podzielił twierdzeń T. P. (1), że wierzytelność dochodzona w niniejszej sprawie nie powstała w momencie, gdy był on członkiem zarządu spółki (...). Sąd zaznaczył, że dla oceny zaistnienia przesłanek odpowiedzialności członka zarządu spółki na podstawie art. 299 k.s.h. istotny jest moment powstania zobowiązania spółki, nie zaś jego wymagalności (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21.02.2002r., IV CKN 793/00, z dnia 16.05.2002r., IV CKN 933/00). Zarówno podpisanie aneksu do umowy, w którym spółce przyznano limit debetowy (art. 69 Prawa bankowego), jak i pobranie środków w ramach tego limitu, a także jego przekroczenie nastąpiło przed odwołaniem pozwanego T. P. z zarządu spółki (...) na podstawie uchwały z 27 lutego 2008r. Zobowiązanie do zwrotu kwoty zaciągniętego kredytu powstało zaś w momencie pobrania środków pieniężnych przez spółkę. Bez znaczenia jest przy tym, kiedy upłynął termin zwrotu tych środków na rzecz Banku. Złożone do akt wyciągi z rachunków (...) spółki (...) wskazują zaś, że spółka przekroczyła dopuszczalny limit debetu już w styczniu 2008 roku. Już w tej dacie zatem istniała wierzytelność powódki na kwotę 50.059,95 zł wraz z należnymi odsetkami z tytułu umowy zawartej ze spółką (...).

Powódka - w ocenie Sądu - wykazała również bezskuteczność egzekucji przeciwko spółce (...). Bezpodstawne było twierdzenie pozwanego T. P. (1), że powódka nie wykazała, że egzekucja prowadzona była z całego majątku spółki. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 czerwca 2003 roku (sygn. akt V CKN 416/01) bezskuteczność egzekucji może być wykazana każdym dowodem, z którego wynika, że spółka nie ma majątku pozwalającego na zaspokojenie wierzyciela pozywającego członka zarządu, a zatem dopuszczalne jest wykazanie przesłanki bezskuteczności egzekucji również poprzez wskazanie dowodu potwierdzającego bezskuteczność egzekucji wszczętej przez innego wierzyciela. Jak wskazał Sąd I instancji, taka sytuacja miała w miejsce w niniejszej sprawie. Powódka złożyła do akt kopię odpisu postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla m. st. Warszawy w Warszawie z dnia 28 grudnia 2011 roku, którym umorzono zostało postępowanie egzekucyjne prowadzone wobec spółki (...) z wniosku I. C. of A. Międzynarodowy Sąd Arbitrażowy sp. z o.o., z uwagi na bezskuteczność egzekucji. Dodatkowo na bezskuteczność egzekucji prowadzonej wobec spółki (...) wskazywało również pismo Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy Woli w Warszawie, którym poinformował powódkę, iż nie zdołał ustalić majątku spółki (...). Sąd podkreślił, że pozwany nie wskazał też na żaden majątek spółki, z którego możliwe byłoby wyegzekwowanie należności zasądzonych nakazem z dnia 26 listopada 2012 roku, co dodatkowo pozwala na przyjęcie, iż spółka takiego majątku nie posiada.

Mając na uwadze powyższe Sąd uznał, iż powódka wykazała zaistnienie przesłanek zastosowania art. 299 k.s.h., a tym samym pociągnięcia do odpowiedzialności za zobowiązania spółki (...) członków jej zarządu, tj. pozwanych T. P. (1) oraz J. K.. Pozwani nie powoływali się na żadne okoliczności, o których mowa w art. 299 § 2 k.s.h., które mogłyby uzasadniać wyłączenie ich odpowiedzialności.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. obciążając nimi solidarnie pozwanych w całości wobec uznania, że powódka uległa tylko w nieznacznym zakresie swojego żądania.

Od powyższego wyroku apelację wniósł pozwany T. P. (1) zaskarżając go w części obejmującej punkty I i III. Wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa o zasądzenie od powoda zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie:

- art. 6 Kodeksu postępowania cywilnego - przez niezastosowanie go mimo, że powód nie przywołał wszystkich dowodów już w pozwie, choć mógł to uczynić,
- art. 207 § 6 Kodeksu postępowania cywilnego - przez zastosowanie go mimo braku wyjątkowych okoliczności w nim przewidzianych do twierdzeń i dowodów i dopuszczenie dowodów nie zgłoszonych w pozwie,
- art. 299 § 1 Kodeksu spółek handlowych - przez zastosowanie go mimo nieistnienia przesłanek, o których w nim mowa.

Powód w odpowiedzi na apelację domagał się jej oddalenia i zasądzenia na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego T. P. (1) okazała się bezzasadna.

Wbrew zarzutom apelacji, Sąd I instancji nie naruszył przepisów prawa procesowego t.j. art. 6 k.p.c. i art. 207 § 6 k.p.c., dotyczących zasady szybkości postępowania i koncentracji materiału dowodowego. Sąd ma obowiązek dbać, aby postępowanie sądowe toczyło się bez zbędnej zwłoki, zaś jednym z narzędzi służących do realizacji tego celu jest pomijanie spóźnionych twierdzeń i dowodów. Zgodnie z art. 207 § 6 k.p.c. Sąd pomija spóźnione twierdzenia i dowody, chyba że strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła ich w pozwie, odpowiedzi na pozew lub w dalszym piśmie

przygotowawczym bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo, że występują inne wyjątkowe okoliczności.

Przy wykładni art. 207 § 6 k.p.c. należy mieć na względzie treść art. 217 § 1 k.p.c. dającego prawo stronie do przytaczania okoliczności faktycznych i dowodów na uzasadnienie swoich wniosków lub dla odparcia wniosków i twierdzeń strony przeciwnej aż do zamknięcia rozprawy. W tym świetle art. 207 § 6 k.p.c. stanowi wyjątek od ogólnej zasady, co powoduje, że należy go stosować wyłącznie w ściśle określonych wypadkach, których dotyczy.

W sprawie niniejszej już w pozwie powód podniósł, że dysponuje tytułem wykonawczym przeciwko spółce (...) t.j. nakazem zapłaty z dnia 6 listopada 2012r. wraz z klauzulą wykonalności. Do pozwu dołączył jego kserokopię. Dopiero na zarzut pozwanego, dotyczący nieudowodnienia istnienia wierzytelności i daty jej powstania, wniósł o przeprowadzenie dowodu z dokumentów załączonych do akt sprawy XVI GNC 485/12. Wniosek ten był więc konsekwencją twierdzeń pozwanego. Zgodnie z art. 217 § 1 k.p.c. powód ma prawo do odparcia twierdzenia strony przeciwnej i może powoływać w tym celu stosowne dowody. Przepisy procesowe nie nakładają na niego obowiązku, na etapie pozwu, przewidywania hipotetycznych sposobów obrony strony przeciwnej i zgłaszania dowodów na wszelki wypadek. Ponadto, zgłoszenie przedmiotowego dowodu, oprócz adekwatnej obrony, stanowiło w istocie rozwinięcie i sprecyzowanie twierdzeń przedstawionych w pozwie. Z tych również względów wniosek dowodowy nie był spóźniony i zasadnie został przez Sąd I instancji przeprowadzony.

Sąd I instancji nie naruszył także prawa materialnego t.j. art. 299 k.s.h. regulującego problematykę odpowiedzialności członków zarządu za zobowiązania spółki. Przypisanie tej odpowiedzialności danej osobie jest uzależnione od wykazania przez wierzyciela przysługującej mu względem spółki niezaspokojonej wierzytelności oraz bezskuteczności jej egzekucji z całego majątku spółki. Sąd Okręgowy ustalił, że wierzytelność powoda w stosunku do spółki (...) powstała w czasie, gdy T. P. (1) był członkiem zarządu. Zasadnie przyjął również, że strona powodowa udowodniła bezskuteczność egzekucji wobec spółki. Jak wynika z ugruntowanej linii orzecznictwa Sądu Najwyższego i sądów powszechnych, bezskuteczność egzekucji jest wykazana wówczas, gdy z okoliczności sprawy wynika, że spółka nie ma majątku, z którego wierzyciel mógłby uzyskać zaspokojenie swojej należności. Wykazanie przesłanek bezskuteczności egzekucji może nastąpić na podstawie każdego dowodu, z którego wynika, iż spółka nie ma majątku pozwalającego na zaspokojenie wierzytelności. Może to być np. stwierdzenie, że egzekucja prowadzona na podstawie kodeksu postępowania cywilnego lub ustawy postępowaniu egzekucyjnym w administracji wszczęta przeciwko spółce co do całego jej majątku na wniosek osoby dochodzącej roszczenia od członków zarządu lub na wniosek innego podmiotu nie dała rezultatu. W niniejszym przypadku Sąd I instancji stwierdził zaistnienie przesłanki bezskuteczności egzekucji na podstawie dowodu w postaci postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy o umorzeniu postępowania prowadzonego z wniosku (...) of A. Międzynarodowy Sąd Arbitrażowy sp. z o.o. we Wrocławiu. Wynika z niego, że egzekucja została skierowana do całego majątku dłużnika, jak również pisma Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy Woli w Warszawie, zawierającego informacje, że nie zdołał ustalić majątku spółki (...). W ocenie Sądu Apelacyjnego są to dowody wystarczające dla ustalenia bezskuteczności egzekucji. W doktrynie można się spotkać z poglądem, że wierzyciel nie musi nawet wszczynać postępowania egzekucyjnego, jeżeli posiada inne dowody na okoliczność braku majątku pozwalającego na zaspokojenie wierzytelności przez spółkę (A. Kidyba „Kodeks spółek handlowych. Komentarz.” WKP 20011), tym bardziej prawidłowe jest uznanie przez Sąd I instancji urzędowego stwierdzenia bezskuteczności egzekucji w postaci postanowienia komornika. Okoliczność, że postępowanie zostało wszczęte z wniosku innego wierzyciela, nie ma w tym przypadku znaczenia, gdyż treść przedmiotowego postanowienia jednoznacznie wykazuje, że nie udało się ustalić majątku, który mógłby podlegać zajęciu- ruchomości, nieruchomości i wierzytelności, ponadto spółka nie prowadzi działalności gospodarczej w miejscu swej siedziby. Podkreślenia wymaga okoliczność, że pozwany kwestionując ustalenia Sądu I instancji o bezskuteczności egzekucji, nie wskazał majątku spółki, który mógłby zaspokoić wierzytelność powoda.

W tej sytuacji, apelacja pozwanego jako bezzasadna podlegała oddaleniu na mocy art. 385 k.p.c.

O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c.